

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Miloslava Výborného a soudců JUDr. Milana Podhrázkého, Ph.D., a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **O. S.**, zastoupený opatrovníkem Mgr. Jindřichem Lechovským, advokátem se sídlem Šlejnická 1547/13, Praha 6, proti žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy, odbor cizinecké policie**, se sídlem Kaplanova 2055/4, Praha 4, proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 9. 2018, čj. KRPA-358797-16/ČJ-2018-000022, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 11. 2018, čj. 13 A 97/2018-50,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.
- IV. Ustanovenému opatrovníkovi Mgr. Jindřichu Lechovskému, advokátovi se sídlem Šlejnická 1547/13, Praha 6, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **968 Kč**, která je splatná do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná rozhodla shora označeným rozhodnutím podle § 124 odst. 1 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky (dále jen „zákon o

pobytu cizinců“) o zajištění žalobce za účelem správního vyhoštění, neboť v době stanovené rozhodnutím o správním vyhoštění nevystoupal z území České republiky. Dobu zajištění stanovila na 30 dnů od okamžiku omezení osobní svobody. Nevystoupení stěžovatel vysvětloval tím, že se po vydání rozhodnutí o správním vyhoštění dozvěděl, že na něj v zemi původu čekají muži z Ruska, kteří jej chtějí zbít, protože jim dluží peníze. Napadli již i jeho ženu, která proto rovněž přicestovala do České republiky. Sám žalobce byl již v minulosti také jednou napaden, a proto utekl do České republiky. Žalovaná však uvedla, že i přes tyto skutečnosti žalobce po dobu svého pobytu neučinil nic za účelem jeho legalizace a nepodal ani žádost o mezinárodní ochranu.

[2] Rozhodnutí žalované napadl žalobce žalobou, v níž tvrdil, že žalovaná nedostatečně vyhodnotila existenci hrozící vážné újmy. Z odůvodnění rozhodnutí nevyplývá, jak se žalovaná vypořádala s argumentací žalobce, především s tvrzeními o fyzických napadeních žalobce a jeho manželky. Nejasný argument, že žalobce po dobu svého pobytu neučinil žádné kroky pro legalizaci pobytu, nelze za takové vypořádání považovat. Postup žalované byl tím spíše nepřijatelný, že žalobce byl zajištěn podle § 124 odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců a žalovaná si k vypořádání eventuální vážné újmy nepořídila závazné stanovisko ministerstva vnitra. Rozhodnutí žalované je proto nepřezkoumatelné.

[3] Městský soud v Praze (dále „městský soud“) žalobu zamítl výrokem I. v záhlaví označeného rozsudku. V odůvodnění s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2016, čj. 1 Azs 5/2016-25, uvedl, že žalovaná rozhodovala o zajištění v době po vydání pravomocného a vykonatelného rozhodnutí o správním vyhoštění. Žalovaná proto nemusela činit pouze předběžný úsudek o možných překážkách vyhoštění, ale mohla vyjít z rozhodnutí o správním vyhoštění, v němž se touto otázkou výslovně zabývala (stejně jako Ministerstvo vnitra v závazném stanovisku). Odůvodnění, které uvedla žalovaná v nyní posuzovaném rozhodnutí, je sice poněkud stručné, jelikož ale žalovaná současně odkázala na své pravomocné a vykonatelné rozhodnutí o správním vyhoštění, lze jej považovat za dostatečné. Městský soud navíc dodal, že žalobcova tvrzení o obavě z návratu do země původu považuje za účelová. Pouze o 7 týdnů dříve totiž v řízení o správním vyhoštění tvrdil, že sem přijel navštívit kamaráda a vydělat si práci na cestu domů. Výslovně uvedl, že vystupuje dobrovolně a ve vystoupení mu nic nebrání a nic mu nehrozí.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Proti výroku I. rozsudku městského soudu podal žalobce (dále „stěžovatel“) prostřednictvím městským soudem ustanoveného opatrovníka kasační stížnost. Stěžovatel uvedl, že nesouhlasí se závěry městského soudu a domnívá se, že nebyly splněny podmínky pro jeho zajištění bez vyžádání konkrétního závazného stanoviska. Závěr o účelovosti tvrzených obav navíc učinil až městský soud.

[5] Městský soud podle stěžovatele postupoval v rozporu s usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2011, čj. 7 As 79/2010-150, z něž plyne, že za situace, kdy je žalované zřejmé, že by mohl být dán důvod znemožňující vystoupení ve smyslu § 179 zákona o pobytu cizinců, není oprávněna vydat rozhodnutí o zajištění, aniž by si vyžádala závazné stanovisko. Jelikož předmětné skutečnosti nebyly ministerstvu

pokračování

známy při vypracování původního závazného stanoviska, bylo povinností žalované si vyžádat závazné stanovisko nové.

[6] Stěžovatel nesouhlasí se závěrem městského soudu, že není potřeba konkrétním, přezkoumatelným a relativně vyčerpávajícím způsobem vypořádat námitky týkající se obav z hrozící újmy, pokud je stěžovatel neuvedl již v řízení o správním vyhoštění. Podle stěžovatele právě naopak z důvodu, že se jedná o skutečnosti nové, dříve neuváděné, je povinností žalované se s nimi vypořádat. Byť třeba odkazem na jejich účelovost a nevěrohodnost.

[7] Žalovaná se ke kasační stížnosti nijak nevyjádřila.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) přípustná.

[9] Dále se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou, zda stěžovatel splňuje podmínku povinného zastoupení v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. Jelikož byl stěžovatel dne 5. 10. 2018 vyhoštěn z území České republiky a jeho pobyt nebyl znám, ustanovil mu městský soud na základě § 29 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), ve spojení s § 64 s. ř. s. usnesením ze dne 31. 10. 2018, čj. 13 A 97/2018-32, opatrovníkem advokáta Mgr. Jindřicha Lechovského. Nejvyšší správní soud proto musel posoudit, zda je opatrovník na základě tohoto usnesení oprávněn za stěžovatele také podávat opravné prostředky a následně jej zastupovat před Nejvyšším správním soudem.

[10] Podle § 35 odst. 10 věty poslední s. ř. s. *„zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti“*. Tato poslední věta se dostala původně do § 35 odst. 8 s. ř. s. na základě „velké“ novely soudního řádu správního, provedené zákonem č. 303/2011 Sb. Zákonodárce touto větou toliko do zákona vložil pravidlo, které již předtím ze soudního řádu správního plynulo (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2007, čj. 1 Afs 120/2006-117, č. 1460/2008 Sb. NSS, dle něhož, ustanovil-li v řízení o žalobě krajský soud účastníku řízení zástupcem advokáta, byl takto ustanovený advokát oprávněn v zastoupení účastníka řízení také podat kasační stížnost a zastupovat jej i v řízení o kasační stížnosti).

[11] Nejvyšší správní soud má za to, že v případě ustanovení opatrovníka není důvod se odchýlovat od závěrů, které učinil rozšířený senát ve výše citovaném usnesení ze dne 24. 7. 2007, čj. 1 Afs 120/2006-117, ve vztahu k ustanovenému advokátovi. Ostatně ani § 31 odst. 2 o. s. ř., z něž rozšířený senát vycházel, mezi ustanoveným advokátem a opatrovníkem nerozlišuje a shodně ve vztahu k nim konstatuje: *„Byl-li opatrovníkem nebo jiným zástupcem ustanoven advokát, má stejné postavení jako advokát, jemuž účastník udělil plnou moc.“* I pro případ ustanovení opatrovníka nepochybně platí rozšířeným senátem vyslovený závěr, že s ohledem na specifika řízení před správními soudy je nutno „řízení“ ve smyslu § 28 odst. 6 o. s. ř. rozumět *„konečné vyřízení soudní věci, tedy dokončený*

přezkum rozhodnutí správního orgánu“ a ani v případě ustanoveného opatrovníka tak na rozdíl od civilního řízení soudního zastupování nekončí pravomocným skončením věci, ale opatrovník je oprávněn podat rovněž kasační stížnost a zastupovat účastníka před Nejvyšším správním soudem.

[12] Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[13] Kasační stížnost není důvodná.

[14] Stěžovatel uplatnil důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. a vznesl kasační námitku, podle níž byla žalovaná povinna si před vydáním rozhodnutí o zajištění vyžádat závazné stanovisko zaměřené na posouzení otázky, zda mu hrozí v zemi původu nebezpečí vážné újmy.

[15] Podle § 179 odst. 1 zákona o pobytu cizinců (ve znění účinném do 30. 7. 2019) není vycestování cizince možné v případě důvodné obavy, že pokud by byl vrácen do státu, jehož je státním občanem, hrozilo by mu skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště. Podle odst. 2 se za vážnou újmu považuje: a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, c) vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

[16] Co se týče povinnosti zabývat se důvody znemožňujícími vycestování při rozhodování o zajištění v době, kdy bylo již pravomocně rozhodnuto o správním vyhoštění, odpověděl na tuto otázku Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 26. 8. 2013, čj. 8 As 33/2013-35, z nějž vycházel i městský soud. Nejvyšší správní soud se zabýval aplikovatelností závěrů rozšířeného senátu, na které nyní odkazuje i stěžovatel, a uvedl: *„Z odůvodnění zmiňovaného rozhodnutí rozšířeného senátu je patrné, že směřuje především k situaci, kdy je teprve zahájeno řízení o správním vyhoštění a není dosud vydáno rozhodnutí ve věci samé (srov. zejm. bod 27, v němž rozšířený senát stanoví povinnost správního orgánu v řízení o zajištění „předběžně“ posoudit možné překážky správního vyhoštění). V nyní posuzované věci již bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění stěžovatele, které bylo potvrzeno rozhodnutím odvolacího orgánu ze dne 22. 10. 2012. Žalobu proti tomuto rozhodnutí stěžovatel nepodal. Žalovaná proto nemusela činit pouze předběžný úsudek o možných překážkách vyhoštění stěžovatele, ale mohla vyjít z pravomocného a vykonatelného rozhodnutí o správním vyhoštění.“* Tento výklad byl následně přejat např. rovněž v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2016, čj. 1 Azs 5/2016-25.

[17] Jak uvedl městský soud, v dané věci již bylo vydáno pravomocné a vykonatelné rozhodnutí o správním vyhoštění; stěžovatel tuto skutečnost nijak nezpochybil. Nejvyšší správní soud se s ohledem na výše uvedenou judikaturu, od níž nemá důvod se odchýlovat, ztotožňuje s městským soudem, že žalovaná nepochybila, když z rozhodnutí o správním

pokračování

vyhoštění vycházela a otázkou realizovatelnosti správního vyhoštění se zabývala jen stručně. I přes stručnost však z odůvodnění jasně vyplývá, jaký závěr a na základě jakých skutečností učinila. Stěžovatel se nyní sice dovolává toho, že se s věcí měla vypořádat „*být odkazem na účelovost nebo nevěrohodnost*“. Ačkoliv tak sice neučinila výslovně, z kontextu odůvodnění jasně vyplývá, že právě takový závěr ve vztahu k stěžovatelem tvrzeným obavám učinila, neboť mu vytýkala, že dané skutečnosti dříve neuváděl, protirečíl si a po dobu svého pobytu i přes tyto své tvrzené obavy neučinil nic pro legalizaci svého pobytu či udělení mezinárodní ochrany.

[18] Za situace, kdy cizinec výslovně nenamítá překážky bránící jeho vyhoštění a nejsou známy ani skutečnosti objektivně nasvědčující existenci takových překážek, představuje pravomocné rozhodnutí o správním vyhoštění a aktuální závazné stanovisko ministerstva vnitra dostatečný podklad pro předběžné posouzení realizovatelnosti stěžovatelova vyhoštění (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2019, čj. 7 Azs 340/2018-35). Není povinností žalované zabývat se v rozhodnutí o zajištění vydaném po rozhodnutí o správním vyhoštění opětovně existencí důvodů znemožňujících vycestování při jakékoliv obavě tvrzené účastníkem řízení. Taková povinnost správnímu orgánu vzniká teprve tehdy, pokud jsou mu tyto překážky v době rozhodování o zajištění známy nebo v řízení vyšly najevo. Stěžovatel však v nyní posuzované věci za celou dobu neuvedl, který důvod ve smyslu § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců (ve znění účinném do 30. 7. 2019) by jeho obavy z bývalých spolupracovníků měly naplňovat, a Nejvyššímu správnímu soudu tato skutečnost není z dostupných podkladů dostatečně zřejmá. Důvody znemožňující vycestování dle § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců totiž odpovídají důvodům pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2015, čj. 5 Azs 236/2015-34). Stěžovatelem tvrzený důvod, tedy pronásledování ze strany soukromých osob, však může hypoteticky při splnění dalších podmínek být důvodem pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2018, čj. 5 Azs 4/2018-20). Nemůže se tudíž jednat o důvod pro udělení doplňkové ochrany, tím pádem ani o překážku znemožňující vycestování stěžovatele dle § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců, jelikož jím tvrzený důvod nelze podřadit pod žádný z důvodů uvedených v tomto ustanovení. Za takové situace žalovaná nepochybila, jestliže vyšla z posouzení provedeného v rámci rozhodnutí o správním vyhoštění.

[19] Nejvyšší správní soud dodává, že na věc nejsou aplikovatelné ani závěry, které zdejší soud učinil v rozsudku ze dne 17. 12. 2015, čj. 5 Azs 236/2015-34. V uvedené věci správní orgán rozhodl o zajištění cizince za účelem správního vyhoštění ještě před samotným rozhodnutím o správním vyhoštění a stěžovatel výslovně namítal relevantní překážky bránící jeho vyhoštění (válečný stav v Iráku a obsazení města Mosul, ze kterého měl stěžovatel uprchnout) a tyto skutečnosti byly v době rozhodování o zajištění všeobecně známé. Naopak v nyní posuzované věci již bylo rozhodnutí o správním vyhoštění vydáno, v řízení o něm si správní orgán vyžádal závazné stanovisko a posoudil realizovatelnost správního vyhoštění. Rozhodnutí o zajištění bylo vydáno teprve následně, poté, co stěžovatel ve lhůtě stanovené rozhodnutím o správním vyhoštění nevycestoval. Stejně tak pro posouzení věci nejsou přenositelné závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2016, čj. 5 Azs 7/2016-22. V této věci sice správní orgán rozhodoval o (prodloužení) zajištění až poté, co bylo rozhodnuto o správním vyhoštění a v rámci řízení

o správním vyhoštění rovněž vydáno závazné stanovisko Ministerstva vnitra hodnotící možnost vycestování. Nejvyšší správní soud v dané věci dospěl k závěru, že z pravomocného rozhodnutí o správním vyhoštění, potažmo ze závazného stanoviska, nelze vyjít, jelikož v nich „*nebyla otázka dodržení principu non-refoulement z materiálního hlediska vůbec řešena*“, ačkoliv stěžovatel rovněž tvrdil, že utekl před válkou z iráckého města Mosul obsazeného tzv. Islámským státem. O takovou situaci se v nyní posuzované věci nejedná, neboť jak bylo již výše uvedeno, stěžovatel žádné relevantní okolnosti bránící jeho vycestování netvrdil a v případě země jeho původu nejsou žádné takové závažné okolnosti ani všeobecně známy. Za takové situace představuje v souladu s výše citovanou judikaturou Nejvyššího správního soudu pravomocné rozhodnutí o správním vyhoštění a aktuální závazné stanovisko ministerstva vnitra dostatečný podklad pro předběžné posouzení realizovatelnosti stěžovatelova vyhoštění, a proto jsou závěry žalované i městského soudu správné.

[20] Jestliže nebylo povinností žalované, aby se důvody znemožňujícími vycestování detailněji zabývala, nebylo ani její povinností vyžádat si na základě výše uvedených skutečností další, nové závazné stanovisko Ministerstva vnitra.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[22] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v řízení úspěch, a právo na náhradu nákladů řízení proto nemá. Procesně úspěšné žalované pak nevznikly v řízení náklady přesahující rámec nákladů její běžné úřední činnosti, proto jí soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

[23] V řízení před krajským soudem byl stěžovateli ustanoven opatrovník Mgr. Jindřich Lechovský, advokát. Hotové výdaje a odměnu za zastupování platí v takovém případě stát (§ 140 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 64 s. ř. s.). Odměna opatrovníkovi náleží za poskytnutí jednoho úkonu právní služby dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), spočívající v podání kasační stížnosti [písemné podání ve věci samé dle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], při sazbě 500 Kč za úkon právní služby (dle § 7 bodu 2 ve spojení s § 9 odst. 5 advokátního tarifu). Odměna ustanoveného zástupce tak činí 500 Kč. Pokud jde o náhradu hotových výdajů ustanoveného zástupce, ta je stanovena paušálně v § 13 odst. 3 advokátního tarifu, a to ve výši 300 Kč za každý jeden úkon právní služby. Na náhradě hotových výdajů proto ustanovenému zástupci náleží částka 300 Kč. Vzhledem k tomu, že ustanovený zástupce je plátcem DPH, odměna je dále zvýšena o částku odpovídající této dani ve výši 21 % podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Celkem tedy ve výroku IV. tohoto rozsudku přiznal Nejvyšší správní soud ustanovenému opatrovníkovi na odměně za zastupování stěžovatele a na náhradě hotových výdajů částku 968 Kč. Tato částka bude ustanovenému opatrovníkovi vyplacena do 30 dnů od právní moci rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

pokračování

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 28. srpna 2019

JUDr. Miloslav Výborný
předseda senátu